

Sygn. akt V U 421/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy E. T.

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r. w Legnicy

sprawy z wniosku R. T. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania R. T. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 2 maja 2018 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Regina Stępień

Sygn. akt VU 421/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 2 maja 2018r. odmówił R. T. (1) prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu organ rentowy podał, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz nie rozwiązał stosunku pracy. Dodał, iż uwzględnił wnioskodawcy jedynie 8 lat, 1 miesiąc i 19 dni okresów pracy w szczególnych warunkach – okres od 12 listopada 1982r. do 31 grudnia 1990r. Nie uwzględnił natomiast wnioskodawcy szczególnego zatrudnienia od 1 stycznia 1991r. do 31 lipca 1995r. - gdyż był to okres prowadzenia przez wnioskodawcę działalności gospodarczej oraz od 1 stycznia 2009r. do nadal – gdyż pracodawca nie złożył w tym zakresie wymaganych art. 38 ustawy o emeryturach pomostowych druków ZUS ZSWA.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył R. T. (1) wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu wskazał, że emerytura pomostowa winna zostać mu przyznana na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych bowiem wykonywał prace w szczególnych warunkach w uwzględnionym okresie 1982-1990r. ale również w okresie lat 1995-2017. – pracował bowiem przy obsłudze urządzeń służących do produkcji metali nieżelaznych tj. pracy wymienionej w załączniku do ustawy o emeryturach pomostowych z dziedziny hutnictwa.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał te same okoliczności, które zostały wskazane w uzasadnieniu skarżonej decyzji. Dodał jedynie, iż nie rozpatrywał wskazywanego dodatkowo w odwołaniu okres pracy od 1 sierpnia 1995r. do 31 grudnia 2008r. – gdyż wnioskodawca nie przedłożył na tę okoliczność żadnych dokumentów. Podkreślił, iż wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca R. T. (1) urodził się (...) W dniu (...) ukończył 60 lat. Rozwiązał stosunek pracy z dniem 15 listopada 2018r. Ma 40 lat, 9 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 11 kwietnia 2018r. złożył wniosek o emeryturę pomostową.

Organ rentowy uwzględnił mu 8 lat, 1 miesiąc i 19 dni okresów pracy w szczególnych – od 12 listopada 1982r. do 31 grudnia 1990r. (w okresie od 1 stycznia 1991r. do 30 czerwca 1991r. przebywał na urlopie bezpłatnym) – kiedy był zatrudniony w (...)S. A. Oddział (...)na stanowisku ślusarza na Wydziale (...) i wykonywał prace bezpośrednio przy produkcji miedzi - ujęte w Wykazie B, dziale II poz. 28 Załącznika 2 do zarządzenia nr 3 MHiPM z 30 marca 1985r. oraz na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

(bezsporne)

R. T. (1) w okresie od 1 stycznia 1991r. do 31 lipca 1995r. prowadził działalność gospodarczą, był współnikiem spółki (...) wykonującej usługi na rzecz (...) na Wydziale (...).

(bezsporne, a nadto akta kapitału początkowego: zaświadczenie k. 9)

Był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...)Spółce z o.o. w L. od 1 sierpnia 1995r. do 15 listopada 2018r. w tym, na stanowisku:

- 1) ślusarza – od 1 sierpnia 1995r. do 30 kwietnia 2016r.
- 2) ślusarza/brygadzysty – od 1 maja 2016r. do 15 października 2017r.
- 3) ślusarza warsztatowego/brygadzysty – od 16 października 2017r. do 30 listopada 2017r.
- 4) ślusarza warsztatowego – od 1 grudnia 2017r. do 15 listopada 2018r.

(dowód: świadectwo pracy k. 39).

Wnioskodawca zatrudniony na tych stanowiskach, pracując w brygadzie tworzyw sztucznych – zajmował się naprawą, przeglądami i konserwacją urządzeń na Wydziale (...) i jego pododdziałach tj. siarczanu miedzi, siarczanu niklu, odmiedziowni i antyzbrylacza - w (...). Przede wszystkim zajmował się remontami urządzeń przesyłowych tj. rurociągów elektrolitów, stężonego kwasu siarkowego i odpadowego, instalacji sprężonego powietrza, wody przemysłowej i pitnej. Zgrzewał i spawał elementy z tworzyw sztucznych w instalacjach i urządzeniach zbudowanych z tych tworzyw a służących do przesyłania stężonego kwasu siarkowego, kwasu odpadowego, elektrolitu sprężonego powietrza, szlamu anodowego, instalacji odciągowych wody pitnej i przemysłowej, demontował, oczyszczał i skręcał rotametry w odmiedziowni elektrolitów, czyścił kolektory na hali wanien. Do jego obowiązków należało stałe serwisowanie tych instalacji i armatury oraz stałe i codzienne ich przeglądy na wydziale (...) - by utrzymać ruch ciągły. Odbywały się podczas ciągłej pracy tego wydziału. Były to prace związane z działalnością wydziału (...).

(dowody:

- ksero dokumentacji oceny ryzyka zawodowego k.7-11

e-protokół z 28.11.2018r. k.40-43:

- wyjaśnienia wnioskodawcy 01:28:53-01:46:47

- zeznania świadków: S. C. – 00:10:33- 00:33:34

A. G. – 00:33:34-00:48:37

L. K. – 00:48:37-01:03:41

W. P. – 01:03:41-01:20:54

T. W. – 01:20:54-01:28:53

akta osobowe wnioskodawcy: umowy o pracę, świadectwo pracy, zmiany warunków umów o pracę, świadectwa pracy, wnioski o przeszerogowanie i angaże, świadectwa kwalifikacyjne, pismo pracodawcy z 8.05.2013r. o odmowie wydania zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach, świadectwa ukończenia kursu i eksploatacji rur z tworzyw sztucznych, szkolenia z zakresu zgrzewania i spawania tworzyw sztucznych, umowy o szkolenia w zakresie zgrzewania i serwisu armatury firmy (...), montaż gazociągów, obsługi, konserwacji montażu urządzeń, instalacji i sieci gazowych przetwarzających, przesyłających i zużywających paliwa gazowe na stanowisku eksploatacji, kursów zgrzewania rur (...), instrukcja stanowiskowa ślusarza-spawacza tworzyw sztucznych,

akta ZUS :

t .I : świadectwo pracy w szczególnych warunkach z 3.04.2013r.k.14, pismo wnioskodawcy z 15.04.2013r. k.25,

t. III: pisma zawiadamiające o usuwaniu przez wnioskodawcę awarii k. 6-14).

Sąd zważył:

Odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 z późn. zm.), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2009 r. – prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 3 ust. 1 ww. ustawy, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w

szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Pracami o szczególnym charakterze są prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (art. 3 ust. 3 ustawy).

W myśl natomiast art. 49 ww. ustawy, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Cyt. wyżej przepis art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych łagodzi restrykcyjne przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej wynikające z art. 4 ww. ustawy. W przepisie tym ustawodawca – dla nabycia prawa do emerytury pomostowej – „zwalnia” ubezpieczonego z konieczności wykonywania prac w szczególnych warunkach lub prac o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 2008 r., ale czyni to pod warunkiem osiągnięcia przez ubezpieczonego do dnia 1 stycznia 2009 r. stażu pracy „odbytego” w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) w takim rozmiarze, jaki jest wymagany przez aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o emeryturach pomostowych. Omawiana regulacja w swoisty sposób respektuje prawa osób wykonujących przez długi czas prace w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze), które z różnych przyczyn, często niezależnych od siebie, po dniu 1 stycznia 1999 r., utraciły status pracowników zatrudnionych przy takich pracach, a z racji stosunkowo niskiego wieku nie nabyłyby jeszcze prawa do emerytury powszechnej według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Gdyby nie treść przepisu art. 49, to w opisanej sytuacji warunków objętych art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych praktycznie uniemożliwiłby tym osobom skuteczne ubieganie się również o emeryturę pomostową.

W oparciu zatem o przepis art. 49 w zw. z art. 4 pkt 1–5 i 7 ustawy o emeryturach pomostowych należy przyjąć, że warunki uzyskania prawa do emerytury pomostowej bez konieczności wykonywania po dniu 1 stycznia 2009 r. pracy w szczególnych warunkach (w szczególnym charakterze) spełnia pracownik, jeśli spełnił łącznie następujące przesłanki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) legitymował się w dniu 1 stycznia 2009 r. 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze
- 3) osiągnął wiek (pomostowy) wynoszący 60 lat (dla mężczyzn);
- 4) legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi (ustalonymi na zasadach określonych w art. 5–9 i 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), wynoszącymi co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) wykonywał przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracę w szczególnych warunkach lub pracę o szczególnym charakterze (w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS);
- 6) rozwiązano z nim stosunek pracy.

Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 marca 2012 r. (II UK 164/11, OSNAPiUS 2013 nr 5-6, poz. 62, str. 225), warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia tylko wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ww. ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ww. ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany. Oznacza to, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach lub pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy jest warunkiem koniecznym nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W rozpoznawanej sprawie zasadniczą kwestią sporną było, czy ubezpieczony na dzień wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych posiadał wymagany staż pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze określony przepisami tejże ustawy.

Przy czym rozważeniu podlegał wnioskowany okres zatrudnienia od 1 sierpnia 1995r. do 15 listopada 2018r.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszym postępowaniu, w szczególności wyjaśnienia wnioskodawcy, zeznania świadków S. C., A. G., L. K., W. P. i T. W. oraz dokumenty zawarte w aktach osobowych (szczegółowo wymienione w części ustaleń faktycznych) oraz świadectwa pracy znajdujące się w aktach ubezpieczeniowych - wykazała w sposób niebudzący wątpliwości, że R. T. (1)zarówno przed jak i po po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach ani prac o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc prac wymienionych w załączniku nr 1 lub 2 do ww. ustawy. Prace przy naprawie, przeglądach i konserwacji urządzeń i instalacji na wydziale (...) nie są wymienione w załączniku 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca wskazuje, iż prace te winny zostać zakwalifikowane jako prace ujęte pod poz. 10 załącznika nr 1 do w. w. ustawy. Stanowisko to jest błędne. Pod tą pozycją wymienione są prace bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych. Takich wnioskodawca nie wykonywał – nie obsługiwał bezpośrednio tych urządzeń. Zajmował się jedynie bieżącą konserwacją urządzeń i instalacji.

Analiza ww. dowodów wykazała natomiast, że ubezpieczony w spornych okresach wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, a dokładnie prace wymienione w wykazie A, w dziale XIV załącznika do rozporządzenia, określone jako „bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Okoliczność ta jednak jest niewystarczająca do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. Jak bowiem wskazano wyżej, nawet jeśli wnioskodawca po dniu 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a legitymuje się stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do emerytury pomostowej tylko wówczas, gdy jego dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (tj. przepisów art. 3 ust. 1 lub 3 ustawy o emeryturach pomostowych). W rozpoznawanej sprawie jednak, pracy wnioskodawcy na stanowisku ślusarza, ślusarz/brygadzisty, ślusarza warsztatowego/brygadzisty i ślusarza warsztatowego wykonywanej zarówno przed 1 stycznia 1999 r., jak i po tej dacie, do prac w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów zakwalifikować nie można. Ani bowiem wykaz prac zawartych w

załączniku nr 1 czy wykaz prac z załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wśród prac w szczególnych warunkach, jak i wśród prac o szczególnym charakterze, nie wymienia prac związanych z bieżącą konserwacją agregatów i urządzeń oraz prac budowlano-montażowych i budowlano-remontowych na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej wyroku z dnia 13 marca 2012 r., wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (tak też: WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 29 czerwca 2011 r., IV SA/PO 335/11).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że R. T. (1) nie spełnił warunków do przyznania mu prawa do emerytury pomostowej nie tylko dlatego, że po 1 stycznia 2009 r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ale również dlatego, że wykonywane przez niego przed dniem 1 stycznia 2009 r. prace również nie mogą być zakwalifikowane jako prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ww. ustawy, mimo że część z tych prac, tj. prace przed 1 stycznia 1999 r., w istocie były pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W takim stanie rzeczy, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Skutkiem tego odwołanie wnioskodawcy – jako niezasadne – podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.